

Arbetsmarknadsdepartementet
a.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till
a.mrd@regeringskansliet.se

Remissvar över betänkandet SOU 2024:40 Genomförande av lönetransparensdirektivet

(A2024/00792)

Allmänt

Hovrätten har granskat betänkandet om genomförande av lönetransparensdirektivet¹ utifrån de intressen som hovrätten har att beakta.

Inledning

Utredaren har i flera fall föreslagit åtgärder som går utöver vad direktivet kräver trots att lagstiftaren angett att det svenska regelsystemet så långt det är möjligt ska upprätthållas, och inte innefatta andra åtgärder eller andra författningsförslag än de som är nödvändiga för att genomföra direktivet. Utredaren har i de flesta fall tydligt uppmärksammat när ett förslag går utöver vad direktivet kräver och motiverat sitt ställningstagande. I några fall, vilka behandlas nedan, saknas dock övertygande motiveringar eller tillfredsställande konsekvensanalyser av de förslag som läggs fram.

Allmänt skadestånd (avsnitt 14)

Den föreslagna bestämmelsen i 5 kap. 2 a § diskrimineringslagen (2008:567) ska implementera artikel 16 i direktivet. Enligt utredarens förslag ska enskilda ges rätt till allmänt skadestånd när arbetsgivaren inte uppfyller den relativt långtgående informationsplikt som följer av 3 a kap. 1, 3, 4 och 6 §§, bryter mot frågeförbudet i 2 § eller hindrar arbetstagaren att lämna uppgift till annan om sin lön enligt 7 §. Förslaget har sin grund i hur utredaren tolkar likalöneprincipen (se avsnitt 5.1.2. och 10.1.1). Utredarens tolkning av principen innebär att diskrimineringsåtgärder jämföras med brister i de mer formella insynsreglerna. Utredarens motivering till den aktuella tolkningen framstår emellertid inte som helt övertygande.

Till skillnad från utredaren bedömer hovrätten att en bestämmelse som ger enskilda rätt till allmänt skadestånd när arbetsgivaren överträder nämnda regler sannolikt kommer att vara processdrivande. I det sammanhanget ska bl.a. beaktas att den här typen av regelverk inbjuder till en kommersialisering av att driva rättsliga tvister (jfr utvecklingen i fråga om kompensation

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/970 av den 10 maj 2023 om stärkt tillämpning av principen om lika lön för kvinnor och män för lika eller likvärdigt arbete genom insyn i lönesättningen och efterlevnadsmekanismer.

enligt förordningen om passagerares rättigheter² och återbetalning av oskälig hyra enligt 12 kap. 55 f § andra stycket jordabalken). Innan förslaget läggs till grund för lagstiftning bör effekten på måltillströmningen till svenska domstolar bli föremål för ytterligare analys.

Preskription (avsnitt 12)

Utredaren har föreslagit att den förlängda preskriptionstiden om tre år för talan rörande lika lön ska gälla samtliga diskrimineringsgrunder trots att direktivet inte kräver det. Den föreslagna bestämmelsen kan förväntas leda till en viss ökning av rättsliga tvister i domstol. Äldre tvister, som det då kan bli fråga om, är ofta kostnadsdrivande. Mot den angivna bakgrunden anser hovrätten att förslaget inte bör genomföras utan en mer ingående konsekvensanalys.

Förslagen i förhållande till Sveriges grundlagar

Utredaren har i avsnitt 7.3.1 pekat på att bestämmelsen om att arbetsgivaren inte får fråga en arbetssökande om lönehistorik innebär en begränsning av den grundlagsskyddade friheten att inhämta och ta emot upplysningar³. Utredaren slår därefter kortfattat fast att syftet med bestämmelsen är att motverka lönediskriminering och att detta får anses vara ett sådant särskilt viktigt skäl som medger en begränsning av informationsfriheten.

Hovrätten noterar även att den föreslagna bestämmelsen i 3 a kap. 5 § diskrimineringslagen kan stå i strid med den grundlagsskyddade meddelarfriheten⁴. Detta har inte kommenterats i utredningen.

Med hänsyn till att det handlar om begränsningar av grundlagsskyddade rättigheter bör frågorna utvecklas närmare i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Övrigt

I övriga delar har hovrätten inga synpunkter på utredarens förslag.

I handläggningen av ärendet har deltagit hovrättsråden Christian von Szalay och Lina Forzelius samt tf. hovrättsassessorn Ratri Hossain, föredragande.

Christian von Szalay

Ratri Hossain

² Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 261/2004 av den 11 februari 2004 om fastställande av gemensamma regler om kompensation och assistans till passagerare vid nekad ombordstigning och inställda eller kraftigt försenade flygningar och om upphävande av förordning (EEG) nr 295/91.

³ 2 kap. 1 § första stycket 2 regeringsformen (1974:152).

⁴ 1 kap. 10 § yttrandefrihetsgrundlagen (1991:1469).